§
13–16

Riektá avkkit suomagielav, meängielav ja sámegielav duobbmoståvlåjn

13§ Gut la oassebielle jali sadjásavsj oassebälläj riektáássjen jali ássjen tjuott-judusriektán, diggeriektán, ednam- ja birásduobbmoståvlån jali jávrreriektáduobbmoståvlån duobbmogievlijn mij ållåsit jali muhtem mudduj hiehpá kommuvnaj *Jiellevárre, Haparanda, Giron, Bajel* ja *Badjeduornus* la riektá adnet suomagielav jali meängielav riektáássje jali ássje giehtadallamin, jus riektáássjen jali ássjen la tjanos dáj kommuvnajs muhtemij. Sámegiellaj la fámon sämmilágásj dakkir duobbmoståvlån duobbmogievlijn mij ållåsit jali muhtem mudduj hiehpá kommuvnajn *Árjepluovve, Jiellevárre, Jåhkåmåhkke* jali *Giron*, jus riektáássjen jali ássjen la tjanos dáj kommuvnajs muhtemij.

Riektá adnet suomagielav, meängielav ja sámegielav gåbttjå aj duobbmoståvlåjt gåsi duobbmo jali märrádus riektáássjen jali ássjen mij miejnniduvvá vuostasj biehken gujddiduvvá.

14§ Riektá adnet suomagielav, meängielav jali sámegielav riektáássjijn jali ássjijn duobbmoståvlåjn 13. § milta gåbttjå riektáv sisi vaddet tjállagijt ja tjálalasj duodastusáv dán giellaj, riektá oadtjot tjállagijt ma gulluji riektáássjáj jali ássjáj njálmálattjat járggålum dán giellaj ja riektá njálmálasj sjiehtadallamin duobbmoståvlå åvddån ságastit dáv gielav. Duobbmoståvllå galggá járggålit tjállagijt ja tjálalasj duodastusájt dárogiellaj, jus ij la tjävto ávkedibme.

Duobbmoståvllå galggá aj ietján rahtjat unneplågogielav adnet ietjas aktavuodajn oassebielijn jali suv sádjásattjajn.

Gájkka riektáássjijn ja ássjijn ma gåbtjåduvvi riektás adnet suomagielav, meängielav jali sámegielav duobbmoståvlåjn 13. § milta la oassebielen jali sadjásattjan oassebälläj manna ij la juridijkalasj viehkke riektá ánulvisán oadtjot duobmov ja duobbmooarev jali märrádusáv ja märrádusoarev tjálalattjat járggålum dán giellaj.

15§ Gut sihtá suomagielav, meängielav jali samegielav adnet riektáássje jali ássje giehtadallamin duobbmoståvlån 13. § milta galggá ádnot dav riektáássje jali ássje álgadime gáktuj jali vuostasj bále gå oassebielle galggá moalgedit riektáássjen jali ássjen.

Ánulvis oadtjot járggålimev 14.§ goalmat biehkke milta åvddåjbiejaduvvá váhko sinna duobmo jali märrádusá diededimes, jus dakkir ánulvis ij la åvdddåjbuvteduvvam åvdebut riektaássje jali ássje giehtadallamin.

Jus ánulvis adnet unneplågogielav jali oadtjot járggålimev åvddåjbuvteduvvá manŋebut gå majt diededuvvá vuostasj ja nuppen biehken de dat oadtju hilgoduvvat. Dakkir ánulvis oadtju aj hilgoduvvat jus la bigos danna l vierreájggomus.

16§ Jus oassebielen jali sadjásattjan oassebälläj la riektá adnet suomagielav, meängielav jali sámegielav gierregin, de dålkkå aneduvvá njuolgadusáj milta 5. kap. 6-8. §§ ja 33. kap.9 § gierrekbálkan ja 50-52. §§ tjuottjudusprosässalágan (1971.291).

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
Box 206
351 05 VÄXJÖ
Tel: 010-160 10 00

Sametinget
Box 90
981 22 GIRON/KIRUNA
Tel: 0980-780 30

§
17–18

Suomagiella, meängiella ja sámegiella åvddåskåvlån, vissa ietjá pedagåvgåk dåjman ja vuorrasijhuvson

17§ Riektá aktugattjajda vissa bálij fáladuvvat åvddåskåvlåv ja vissa ietjá pedagåvgåk dåjmav suomagiellaj, meängiellaj jali sámegiellaj njuolgaduvvá 8. kap. 12 b § ja 25. kap. 5 a § skåvllålágan (2010:800).

18§ Riektá aktugattjajda vissa bálij fáladuvvat sujtov vuorrasijhuvso rájáj gaskan rijkalasj unneplågogielajn njuolgaduvvá 8 kap.6-9 §§ sociáladievnastuslágan (2025:400).

§
19–21

Tjuolldasa & Dåbelijtjuovvom

19§ Jus gávnnuji sierra oare de ráddidus loabeduvvá diededit njuolgadusaj hárráj ahte vissa fábmudahka mij la ráddidusá vuollásasj galggá tjuoldastuvvá 8. § anodimes. Sämmiláhkáj la fámon ráddidusá fámodime maŋŋela dajvvaj ja kommuvnnaj komuvnalasj fábmudagáj gáktuj.

20§ Tjuottjududfábmudagáj anodibme dán lágás galggá dåbelijtjuovoduvvá. Ráddidus diedet njuolgadusájt makkir jali makkir fábmudagáj hárráj ma galggi åvdåsvásstedi dåbelijtjuovvomis. Dåbelijtjuovvomåvdåsvásstádus mierkki ij avtak gártjedibme gähttjoåvdåsvásstádusán mij la rávkadum ietjá fábmudagájda.

21§ Fábmudahka dåbelijtjuovvomåvdåsvásstádusájn galggá vil rádevaddemijn, diededimijn ja dakkir dåjmajn viehkedit ietjá tjuottjudusfábmudagájt lága anodimen.

1–12 §§

§ 1–5

Gájkkásasj biejadusá

1§ Láhka sisanet biejadusájt rijkalasj unneplågoj, rijkalasj unneplågogielaj, tjuottjudusguovloj hárráj ja riektá adnet unneplågogielav tjuottjudusfábmudagájn ja duobbmoståvlåjn. Láhka sisanet aj biejadusájt låga anodime dåbelijtjuovvoma hárráj.

2§ Rijkalasj unneplågo li juvdára, roma, sáme, svieriksuobmelattja ja duornosliegega Svieriga välggogisvuoda gáktuj Europaráde rábmakonvensjåvnå milta suoje hárráj rijkalasj unneplågojda (SÖ 2000:2) ja europa biejadus rijkadájvva- jali unneplågogiela hárráj (SÖ 2000:3)

Giellalágan (2009:600) diededuvvá rijkalasj unneplågogiela li suomagiella, jiddisj, meängiella, romagiella ja sámegiella.

3§ Kommuvna ja dajvva galggi diedojvaddet rijkalasj unneplågojt sijá riektáj hárráj ja álmmuga åvdåsvásstádus dán låga milta ja biejadusájda majda dát láhka vuoset. Sämmi l fámon stáhta tjuottjudusfábmudagájda maj doajmma l ájnas rijkalasj unneplågojda jali unneplågogielajda.

4§ Giellalágan (2009:600) diededuvvá álmmugin la sierralágásj åvdåsvássstádus suoddjitjit ja åvdedittjat rijkalasj unneplågogielajt.

Almulasj galggá aj ietján åvddånahttet rijkalasj unneplågoj máhttelisvuodajt bisodit ja åvddedit ietjasa kultuvrav Svierigin. Mánáj kultuvralasj identitehta åvddånibme ja ietjasa unneplågogiela adnemav galggá sierraláhkáj åvdeduvvat.

5§ Tjuottjudusfábmudagá galggi vaddet rijkalasj unneplågojda máhttelisvuodav bájnatjibmáj ássijn ma sidjij guosski ja guhkás máhttelis rádedit unneplågoj dakkir ássijn.

Rádedibme vuostasj biehke milta dagáduvvá gå tjuottjudusfábmudahka struktureridum ságastallamav adná rijkalasj unneplågoj ulmijn máhttet sijá vuojnojt ja dárbojt vieledit fábmudagá mierredimen.

Lágan (2022:66) konsultasjávnåj gáktuj mij guosská sáme álmmugij gávnnuji sierralágásj biejadusá konsultasjåvnåj gáktuj sáme álmmugijn.

5a§ Tjuottjudusfábmudagá galggi sierraláhkáj åvdedit mánáj ja nuoraj máhttelisvuodajt vieledibmáj ja rádedibmáj ássijn ma sidjij guosski ja hiebadit vuogijt dajda sijá åvdeldimijda.

5b§ Kommuvna ja dajva galggi dåhkkidit ulmijt ja njuolgadusájt ietjasa unneplågopolitijkalasj bargguj.

Diedo ulmij ja njuolgadusáj hárráj ma li dåhkkiduvvam vuostasj biehke milta galggi ánulvisán vatteduvvat fábmudahkaj manna l dåbelijtjuovvomaåvdåsvásstádus 20. § milta.

§ 6–7

Tjuottjudusguovlo

6§ Tjuottjudusguovlojn suomagiellaj miejnniduvvá kommuvna *Botkyrka, Eskilstuna, Jiellevárre, Hallstahammar, Haninge, Haparanda, Huddinge, Håbo, Giron, Köping, Bajel, Sigtuna, Solna, Stockholm, Södertälje, Tierp, Upplands Väsby, Upplands-Bro, Uppsala, Älvkarleby, Österåker, Östhammar* ja *Badjeduornus*.

Tjuottjudusguovlojn meängiellaj miejnniduvvá kommuvna *Jiellevárre, Haparanda, Giron, Bajel* ja *Badjeduornus*.

Tjuottjudusguovlojn sámegiellaj miejnniduvvá kommuvna *Árjepluovve, Árviesjávrrie, Bïerje, Jiellevárre, Herjedaelie, Jåhkåmåhkke, Giron, Likssjuo, Málage, Suorssá, Lusspie, Straejmie, Ubbmem, Vualtjere, Ååre, Älvdaelie* ja *Staare*.

7§ Ietjá kommuvna gå ma diededuvvi 6. § máhtti åtsålvisá maŋŋela loabeduvvat gávnnut tjuottjudusguovlon suomagiellaj, meängiellaj jali sámegiellaj. Märrádus kommuvnna galggá loabeduvvat gávnnut tjuottjudusguovlon mierreduvvá ráddidusás.

Kommuvnna mij gávnnu tjuottjudusguovlon ráddidusá märrádusá maŋŋela máhttá ráddidusán åhtsåt ålgusmannama hárráj tjuottjudusguovlos. Ráddidus oadtju ålgusmannama hárráj mierredit dåssjå val jus gávnnuji sierralágásj oare.

Ráddidus oadtju njuolgadusájt diededit säbrrama ja ålgusmannama hárráj tjuottjudusguovlos.

§ 8–12

Riektá adnet suomagielav, meängielav ja sámegielav fábmudagájn

8§ Aktugattjajn la riektá avkkit suomagielav, meängielav ja sámegielav sijá njálmálasj ja tjálalasj aktavuodajn tjuottjudusfábmudagájn man geográfalasj doajmmaguovllo ållåsit jali muhtem mudduj la sämmilágásj gå unneplågogiela tjuottjudusguovllo. Fámon la ássjijn majn aktugasj la oassebielle jali sadjásasj oassebälláj, jus ássjen la tjanos tjuottjudusguovlluj.

Jus aktugasj adná suomagielav, meängielav jali sámegielav dakkir ássjen, de fábmudahka l välggogis vásstedit njálmálattjat sämmi giellaj. Aktugattjajn gejn ij la juridijkalasj viehke la vil riektá ánulvisán oadtjot tjálalasj járggålimev märrádusás ja märrádusoarev ássjen suomagiellaj, meängiellaj ja sámegiellaj.

Fábmudahka galggá aj ietján rahtjat duosstot aktugattjajt dájda gielajda.

9§ Tjuottjudusguovlo ålggolin la aktugattjajn riektá adnet suomagielav, meängielav ja sámegielav njálmálasj ja tjálalasj aktavuodajn tjuottjudusfábmudagáj ássjijn majn aktugasj la oassebielle jali sadjásasj oassebälláj, jus ássje giehtadaláduvvá bargges gut máhttá unneplågogielav.

10§ Aktugattjajn la agev riektá adnet suomagielav, meängielav ja sámegielav sijá tjálalasj aktavuodaj *Rijkkabiejve oahttsij* ja *Nuppástimoahttsijn*. Sämmi l fámon aktugattjaj tjálalasj aktavuodajn *Justitiekanslerijn, Oadjofábmudagájn, Värrofábmudagájn* ja *Barggogaskostimfábmudagájn* ássjijn majn aktugasj la oassebielle jali sadjásasj oassebälláj.

11§ Tjuottjudusfábmudagá galggi barggat ahte gávnnu bargge máhttudagáj suomagielan, meängielan ja sámegielan gånnå rávkaduvvá aktugattjaj aktavuodajn fábmudagájn.

12§ Tjuottjudusfábmudagá oadtju mierredit sierra ájgijt ja sierra sajev duostotjit manádimijt aktugattjajs gudi suomagielav, meängielav ja sámegielav ságasti, ja adnet sierralágásj telefávnnåájgijt.

13–21 §§